

Voor de mis luiden als het lijk aankomt bij de kerk en na de mis tot de priester terug is van het kerkhof. Sterft iemand op nummer 124, dan moet nr. 123 kaarsdrager zijn, nr. 122 en nr. 125 plus aan de andere kant van de straat 2 mannen moeten dragen. Bij 6 dragers de nrs. 121, 122 en 125 met aan de andere kant van de weg 3 mannen. (we moeten hierbij bedenken, dat toen nog niet het systeem van links oneven en rechts even bij de huisnummering was ingevoerd vdW). De kaarsendrager zorgt, dat in het lijkhuis voor de kist op de baar wordt gezet 5 onzevaders en vijf weesgegroeten worden gebeden. Hij bidt ook de kruisweg voor na de begrafenis. Is de overledene bij een vereniging, die dragers beschikbaar stelt, dan dragen de burens tot de brug bij Colen of Verhoeven. De dragers hoeven niet te luiden, ook familieleden niet. Het luiden en dragen is bij gehuwden en ongehuwden het zelfde. Op de uitvaart verzoeken geschiedt door de dragers. Bij ongehuwden zorgen voor het verzoek de hoedjesmakers. Dit zijn 4, 6 of 8 ongehuwde meisjes volgens volgnummers. Deze gaan naar de koster, kopen de krans en zetten die op het hoofd van de overledene. Zij betalen de krans samen. De naastbestaande van de overledene vergoedt haar dit met geld of door de koffie te geven op de eerstvolgende zondag".

Pastoor Poell geeft hiermede aan hoe het toen was. Mogelijk zijn er andere regels geweest voor- of nadien. Wie kan nog vertellen, hoe verder de gang van zaken was ?

M.A. vander Wijst.

GEMERTS DIALECT.

In ons artikel "Landbouwtermen in Gemert" (Gemerts Heem, nr 23, blz 9) beweerden Martien van den Boom en ik met grote stelligheid, de jeugd eigen, dat het woord "zeef" in het "Gimmers" vrouwelijk moest zijn, want we zeiden "dees zeef" (vgl dees vrouw). Martin van der Wijst uit Arnhem maakte echter er ons op opmerkzaam dat hij "di zeef" zei (vgl di hois). Volgens hem is het dus onzijdig. Onze oprechte dank voor deze mededeling. Mochten er nog meer reacties zijn dan houden wij ons gaarne aanbevolen. Vooral van oudere Gemertenaren kunnen we nog veel leren.

Hoewel de carnavalsvoorbereidingen voor 1967 binnenkort weer zullen beginnen, willen we toch nog eens terugkomen op Carnaval 1966. Eind januari gaf de Gemertse Carnavalsvereniging zoals gewoonlijk weer een krant uit. Dit blad is altijd uitstekend verzorgd en elk jaar doet men weer een poging om het Gemertse dialect er in weer te geven. Dat de spelling wel eens moeilijkheden oplevert is niet verwonderlijk, gezien de beperkte hoeveelheid lettertekens, die het alfabet ons biedt en die voor een dialect als het Gemerts beslist ontoereikend is. In genoemd nummer van "De Drunknaauwers" kwam een artikel voor: "Gimmers Alfabet", waarin de schrijver trachtte voor elke letter van het alfabet een Gemerts woord te vinden. Hierbij waren interessante vondsten. Wij hopen dat de redactie het ons niet euvel duidt, als wij die lijst in ons blad nog eens weer geven, voorzien van enkele correcties. Daar veel van deze woorden niet meer in gebruik zijn, is het mogelijk dat er nog onjuistheden in de lijst zitten na onze verbeteringen. Woorden die o.i. verouderd zijn, zullen we met een kruisje aangeven.

Afferseren)	opschieten,
Apprensie maake)	voort maken
Beenslette	x	"beenlappen"
Bombalie		balkenbrij
bezwei		rompslomp
Comprisie	x	vergadering (v. oude verenigingen, Severus b.v.)
Boite-comprisie		vergadering buiten het kerkdorp.

-*- De twee vorenstaande woorden worden in heemkundige kringen in Gemert nog wel gebruikt !!

Diksenteijd		bijna altijd meestal
dörske		meisje
Ertskralle		bladeren van paardebloem (als konijnenvoer)
Galge		bretels
gaaislon		zuinig op iets zijn
geut		keuken
op de geut		<u>in</u> de keuken
Hertkirsels	x	veegsel uit "den hert"
hosbengel	x	kouseband

Hert		huiskamer
houwmouw		door de wind opgejaagde stofwolk
join		ui
Kleppe		roddelen
(kliere)		lastig zijn. Niet specifiek Brabant's of Gemerts. Het staat in Kramers Ned. Woordenboek. De uitspraak is natuurlijk wel Gemerts
klutje		grote knikker. De betekenis van "goei ventje" is mij onbekend, wel: " 'n klutje van 'n menneke".
Lozie		horloge
Mentenere	x	iets waarden
mozikke	x	knoeien, onhandig werken.
Moet (of is 't Moei)	x	tante, b.v. Dienmoet, Kaotmoet.
Neuzik	x	omslagdoek
Oppesaort	x	vermoedelijk, haast zeker
Prulleke		klein deugnietje
Roluk	x	bijna zeker
"Hai he roluk ne preijs"		
rainasel	x	schoenveter
Skottelslet		vaatdoek
streuf		pannekoek
(smeerkannis)		smeerpoets, smeerlap, gemene kerel. Komt ook in Kramers voor.
sawele		onzin uitkramen
skoewr		regenbui, onweer met regen.
tesneuzik	x	zakdoek
Vrengelijzer		lastpost, iemand die altijd "van dwars" is.
vruujte		wroeten
wazzum (het Ned. wasem)		waterdamp
zult		hoofdkas (zuur)
zaisie		zeis
zoeike		open smal riooltje van de keuken af naar de tuin.

Bij het aangeven van de verouderde woorden ben ik uitgegaan van mijn eigen taalgebruik. De van een x voorziene woorden gebruik ik zelf niet spontaan in een gesprek, hoewel ik ze ken, omdat ik altijd belangstelling heb gehad voor "Aaw Gimmers". Andere mensen gebruiken ze misschien nog wel. Gaarne inlichtingen en aanvullingen aan M. van den Boom of ondergetekende.

W.J.Vos,
Aartshertogenlaan 317,
's-Hertogenbosch.

FAMILIENAMEN in Gemert, afgeleid van voornamen.

De herkomst van onze familienamen is een interessant onderwerp. Bij veel namen is de herkomst onbekend of de gegeven uitleg twijfelachtig. Een groot deel van de familienamen is afgeleid van voornamen. Hieronder volgt een rijtje van deze namen. De meeste zijn wel bekend. Sommigen hebben enige verklaring nodig. Deze wordt in de noten gegeven.

Aarts		Gijsbers		Nelissen	
Adriaans		Hansen		Otten	
Bruijsten	1*	Hendriks		Peeters	
Centen	2*	Hermans		Pieterse	
Cobussen		Hermanussen		Reijnders	
Coolen	3*	Heynen		Reijnen	
Corstens	4*	Huybers		Roelofs	
Damen	5*	Jacobs		Rombouts	
Delissen		Jansen		Sanders	9*
Derks		Jaspers		Seijkens	10*
Driessen		Leenders		Simons	
Engels	6*	Maas	7*	Teunissen	
Everts		Marinussen		Thijssen	
Geerts		Martens		Wilbers	
Gerrits		Melis	8*	Willems	
Goossens		Michels		IJsbouts	
1* van Ambrosius		6* van Engel (zowel		9* van Sander	
2* van Vincentius		mans- als vrouws-		10* van Seijke	
3* van Nicolaas		naam)		(vrouwsnaam,	
4* van Corstiaan		7* van Thomas		mann. vorm is	
5* van Damianus		8* van Melis		Seije)	

v.d.W.